

Tožno samemu...

Tožno samemu sedeti
lepe je in jasne dni,
tožno žalosti je bdeti
tihe in temné noči.

Neme muke, dan bežeče
kakor hidre se zbudé,
kot zveri, ki jih glad vleče
v temno noč na rop hité.

Brez miru in, ah, brez konca
hladostrastno duše tró,
kot snežnikov led brez sonca
rastejo oné z nočjó.

Srce pa, udano zmotí,
brez utehe trepeta,
kakor lampica tam v koti
i gasní, i vzplapolá...

Oj le lijte!

Oj le lijte, solze moje,
oj le lij mi, potok vroč,
saj nihčé vas zdaj ne vidi,
saj temná je zdaj polnoč...

Ah, temná, temná je ona
kot mladosti dnevi vi,
mrzla sapa ostro brije,
mrzla kot srca ljudi.

---

* Rokopis teh prvič objavljenih pesmi se sedaj nahaja v Mestni knjižnici v Ljubljani.

Večer v luki

Na krovu mornarji sedijo,
pa ménijo to se in to,
iz pipic holandskih kadijo
zelišče kot turško zlató.

Pod njimi valovi podé se,
jim zibkajo ladjo lahnó,
ob morji signori hladé se,
signore z družino svojó.

Iz mesta sém pesmi donijo,
kot sen lahak plavajo,
v čarobno noč dušo topijo
in z njo poigravajo...

Bajki

Aj, čul sem bajko, bajko prekrasnó,
kak srce si je Pelikan skljuval,
umirajoč ga svojim mladim dal,
da vtešil glad jim z lastno bi krvjó.
No, davno, davno je že to bilo...
Po zemlji takrat mráz je kraljeval,
vkoval v ledeno plast morja vsak val
bolj kot najtrdnejši oklep močnó...

A čul sem bajko, bajko drugo spet...
Vesoljni svet pokril je debel led,
pokril vsa srca je in vse roké,
pokril je ljudstva vsa in vse zemljé,
in zemlja pila je brezsrčno kri,
ki žge in po osveti koprne...

Ivanu Varpotiču

Kot da nenadno je smodila slana,
osul se zdrav goré je naše list.
Iz rok, prijatelj, kruta je Morana
izvila ti deščico z barvo, kist.

Lepote žejni potnik in daljinar,
še mar ni tebi enodnevnih muh,
učitelj, ilustrator, gibki duh,
obrâzar nič manj ko krepak krajinar.

Pariz ko Praga v tebi žarko seva.
In dasi član umetnostnih združenj,
nikjer nikomur, Ivan, nisi suženj.

Od rane zore vse na konec dneva
pred tabo ščit je z geslom trojnim visel:
Mladina, Delo, Samostojna misel.

Pajek in muha

»Živiljenje moje — lepa bajka.
Tako brnim brez dela,
povsod obilo jela.
Le žal, da Bog ustvaril
družini naši je v nadlogo pajka,«
modruje mi na sluh
modrica muh.

Iz kotnega ograjka
oglasi zdaj se mrežar,
neutrudljivi prežar:
»Kar davi sem napredel,
ometih je omedel.
Tako se večno trudim,
dokler se v grob ne zgrudim.
Še dobro, da preblagi Duh
družini naši je podaril
nešteto muh.«

Poslanica iz groba

Ne toži, če je moja pot končana
in sem ostal nerazcvetena roža
ter usahnil kakor ta, ko jo poboža
z ledeno roko vse moreča slana.

Tako nevarnost zmot ne bo mi dana,
občutila ne bo udarcev koža,
varljivih sreč, krivične zlobe noža,
in pot grozot mi večno bo neznana.

Ti boš pa, mati moja, še trpela,
vsa prav do konca dohodila pota
in delež zlo ti prej bo ko dobrota.

Šele ko vse do dna boš doumela,
sklenila mirno boš račune svoje,
zaključila poraze, zmage, boje.

Ljubexen

Tvoje mlade, voljne grudi,
tvoje roke in vsi udi
so ko bele krizanteme,
in tvoj sladki smeh srebrni
vabi tiho: »Vrni, vrni,
vrni v moje se objeme!
Kdo te ljubi bolj goreče,
bolj goreče, hrepeneče,
kakor moje srce vdano?
Kdo bi dal, kar jaz ti dajem:
vso mladost s cvetočim majem
in vso dušo razigrano?«

Ljubim te kot sonce ljubi
zemljo z žarkimi poljubi,
da te več in bolj ne morem.
da njen najmlajši bo pozdrav dobil.

Pavel Karlin

Večer ob Gradaščici

Za Rožnikom zarja počasi pojema,
leno voda po tesni strugi polzi,
z murnovih gosli se nosi pesem bohema,
ob stari vrbi dvoje mladih sloni...

Na drugem bregu žena osivela
solato reže s črnih njiv,
jutri na trg bo z njo hitela,
da njen najmlajši bo pozdrav dobil.

Leopold Stanek

Ženi

Rojenemu brez sestre sestra bodi,
Ifigenija, ki me odreši furij
telesa zdaj in v slednji moji uri,
očisti mi duhá, ki v noči blodi.

Odrtranemu z grude mati bodi:
naj mi spomin na njó na tvoji cesti
vonj drage zemlje rodne nadomesti,
v mladost nazaj me neskajjeno vodi.

Poslanstvo tvoje naj bo več kot mati
samó in skrbna varuhinja doma —
prijateljica bodi mi na poti!

Če meni ne, otrokoma si dolžna dati
— do njih mi misel sleherna poróma —,
vse to, če dečka bosta kdaj siroti...

Friedrich Hölderlin*

Prošnja

Sveto bitje! Kalil često sem božji mir
v srca tvojega dnu, globljih in skritejših,
tajnih bóli življenja
sem te mnogih naučil jaz.

Zabi, ne obtožuj! Kakor pod mirnim tam
mesečem, glej, oblak, tonem v temó in ti
siješ, blestiš se v svoji
spet milini, ti blaga luč!

Prevedel B. Žerjav

* Letos poteče sto let, odkar je umrl veliki lirik (1770—1843).

Omar Hajam: Krilatice

(Po Fitzgeraldu)

35

Ta vrč, ki rahlo se je zdaj glasil,
po mojem moral biti stvar je živ
pa z ustni — hladnimi seve sedaj —
poljube je dobival in delil.

36

Nekoč uzrl sem (dan je šel v zapad):
lončar je gnetel il, ko naenkrat
mu krotko v roki stvar zašepeta:
»Polahko, prosim te, polahko, brat! «

37

Zato le pij, pokaj obraz bi strog?
Glej, čas beži tako nam izpod nog.
Včeraj je mrtev, Jutri rojen ni.
To nič ne de, samo da Z daj ni ubog.

38

Le hip na pragu uničenja postoj,
le hip okušaj zemeljski napoj!
Bledé že zvezde, karavana gre
v Nebit. — Oj hiti, daj, začni takoj!

39

Doklej, doklej iskanja trud in mud?
Čemu bi z dvomi si zastrupljal grud?
Privošči rajši si veseli grozd,
o pusti sad, ki končno zbuja stud.

40

Spominjaš, drug, na davni se večer,
ko s svati sem doma priredil pir:
zapodil Pamet, babo jalovo,
za ženo vzel sem Lozičevo hčer.

41

Z merili če dognal sem mnogo bit,
brez njih pa tudi marsikak privid,
nikjer poglobil jaz se nisem bolj
kot pa v poglavju tega znanja: pit.

Juan Ramón Jiménez

Pokrajina srca

Zakaj bi rada, da ti govorim?

Nikar, nikar...

Glej nebo to sivo, glej to polje,
ki ga otožnost čez in čez pokriva.

Da, prav rada bi, prav rada!

... Ah, odmakni svoje lice
roč od mojih ust, ki so trudnel...

Molči, molči, duša moja sanja.

Ne, ne joči, ker tvoj jok
me boli!

In ne glej me vsa tesnobna, ne vzdihuj;
tvoji vzdih me vznepokojijo!

— Glej kako se dvigajo sopare
z zemlje.

Bedna zemlja, vsa v premrazu! Kaj ni takšna
ko prekrasna deklica premrla?

Tam v višini že bleščijo
zvezde,

zvezde dremajoče, kakor luči,
spremljajoče k smrti... —

Kakšna megla, kakšne sence!

Zapri, zapri

okna. Čutim mraz po celi duši!

... O zakaj me — blede vsa — poljubljaš?

Kaj? Kaj hočeš? Da bi te poljubil?

... Nikar, nikar...

Glej nebo to sivo, glej to polje,

ki ga otožnost čez in čez pokriva.

Iz „Moderne španske lirike“ — Prevedel A. Gradnik,
ilustriral M. Maleš, uvodni esej napisal B. Borko

O ljubezni

JOUBERT:

Nekaj nečimernosti in nekaj sladostrastja, evo iz tega se sestoji življenje večine žensk in moških.

BALZAC:

Čim dalje se kdo upira, tem silnejša je potem želja po ljubezni.

(Zakonik XII. stoletja):

Zelo lahek uspeh odzame kmalu dražest ljubezni; zapreke ji večajo ceno.

ET. REY:

Krutost v ljubezni ni drugega kot želja po neizpolnjenem poželenju.

BARBUSSE:

Ljubim tel Beseda, ki daruje dušo in telo, mogočen krik bitij narave.

A. THEURIET:

Najpopolnejši izraz ljubezni je neučinkovit, če ni v zvezi z darom ugajanja.

R. DE GOURMONT:

Ljubezen je čista, pa naj bodo njeni nastopi kakršni koli.

CL. ANET:

Med lepimi in mladimi ljudmi, ki imajo od sporta gibko mišičevje, je sramežljivost nekoristna preživelost.

PASCAL:

Spoštovanje in ljubezen morata biti tako dobro razdeljena, da se medsebojno podpirata, ne da bi spoštovanje udušilo ljubezen.

NINON DE LENCLOS:

Ni točno ugotovljeno, ali ni največja naklonjenost gotov dokaz, da ženska ljubi tistega, ki mu jo izkazuje.

MIRABEAU:

Sramežljivost ima svojo lažnjivost, poljub svojo nedolžnost.

H. BATAILLE:

Ljubezen je veliko pribežališče človeka pred samoto, pred neizmerno samoto, ki mu jo vsiljuje narava, družabni razred, večni zakoni.

A. THEURIET:

Ni dovolj, da ljubiš vroče, če hočeš biti ljubljen.

BARBUSSE:

Tudi v najčistejši ljubezni ne moremo zatajiti sami sebe.

BALZAC:

Eno izmed slavnih dejanj družbe je to, da je ustvarila žensko tam, kjer je narava naredila le samico, da je ustvarila večno trajanje strasti tam, kjer je narava postavila samo večno porajanje vrste, da je končno iznašla ljubezen — najlepše človeško verovanje.

STENDHAL:

Ljubezen je čudež civilizacije. Pri divjakih ali zelo neciviliziranih ljudeh naletiš zgolj na čutno ali najbolj robato ljubezen.

TH. GAUTIER:

Ljubezen more nuditi samo sebe. Kdor išče v njej kaj drugega, ni vreden, da ga kdo ljubi.

R. DE GOURMONT:

Ubiti moramo mnogo ljubezni, da se dokopljemo do ljubezni.

REY:

Nič ne naredimo za ljubezen, če vsega ne storimo zanjo.

SAIN PAUL:

Čeprav bolj ljubim, sem mogoče manj ljubljen.

(Code d'amour du XIIe s.):

Nihče se ne more predati dvema ljubeznima.

A. THEURIET:

Ljubezen je redka cvetica, ki ne poganja na velikih cestah.

REY:

Bolest, katero povzroči ljubezen, more ozdraviti samo ljubezen.

SUARES:

O kako pogosto ženske ne spoznajo strasti! In kako pogosto moški v njih ne spoznajo ljubezni!